

Gólyakutatás, hitoktatás és nyolcvannyolc év

Aki a nehezebb utat választotta

Hogy a magyar gólyakutatás szegedi központú, abban Jakab Bélának nagy szerepe volt

Fotó: Segesvári Csaba

Ki Jakab Béla? Természet- vagy hittudós? Mind kettő. Legtöbben mint madártani szakembert ismerik, illetve mint könyvtárost: három évtizedet dolgozott a Somogyiban. Az idén nyolcvannyolcadik évébe lépő szegedi polihisztor élete arról szól, hogy mi minden ellenére lett az, aki. Sosem a könnyebb ellenállás irányába ment.

Jakab Bélát egyaránt érdekelte a természet- és a hittudomány, s ilyen tárgyú ismereteit tovább is akarta adni. A szegedi tanárképző főiskolán kezdte tanulmányait földrajz-természettan szakon, emellett az egyetemen állattant tanult. Előtte a ciszterci rend gimnáziumába járt. Hogy szerzetes-tanár legyen, annak terve az orosz fogságban alakult ki benne – a jelek szerint az agyimosás épp az ellenkezőjét váltotta ki belőle, mint amit ki kellett volna váltania. Negyvenhétben nyert felvételt Zircen a ciszterci rendbe, ötvenegyben szentelték pappá, a szerzetesrendek szétszórátása következtében ötvenkettőtől világi papi szolgálatot látott el. Ennél jobban szembemenni az uralkodó folyamatokkal nem is lehetett volna. Az új nemzedéket szeretete volna tanítani, természettudományra és teológiára egyszerre – van is ilyen tárgyú, kéziratban maradt kötete –, de ismereteinek egy ettől eltérő helyzetben is hasznát vette. – Be akart szervezni az átv. Ideológiailag akartak meggyőzni, ám akár természettudományos irányból próbálkoztak, akár a hittudományéból, ki tudtam bújni a csapdából. „Maga ugye idealista?“, kérdezték. „Nem. „Tán materialista?“, „Az sem. „Hát mi maga?“, „Keresztény realista vagyok...”

Madarász annak ellenére lett, hogy eredetileg talajélet-

tannal akart foglalkozni; diplomamunkáját a folyami angolnából írta. De mert az élet minden megjelenési formája vonzotta, elvállalta a nemzetközi gólyakutatás magyarországi részlegének vezetését. Több nyugat-európai nemzetközi gólyakonferencián képviselte Magyarországot. Elnöke volt a TIT Madártani és Természetvédelmi Szak-körének, s a Madártani Egyesület szegedi csoportján belül működő Beretzky Péter Munkacsoportnak; a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület örökös tagja. Készített egy kulcsrendszeren alapuló madártojás-, illet-

Be akart szervezni az átv. Ideológiailag akartak meggyőzni, ám akár természettudományos irányból próbálkoztak, akár a hittudományéból, ki tudtam bújni a csapdából.

Jakab Béla

ve madárfészek-határozót. Kidolgozott egy tojáshéjgömbület-mérő szerkezetet, ennek segítségével a szemre tökéletesen azonos madártojásokat is el lehet különíteni,

faj szerint. Ezt szabadalmaztatta is, miután kiderült: a készülék a baromfitenyésztés területén, a kelési eredmény növelését szolgáló tojásalak kiválasztásában is hasznos. S abban is, hogy megállapítsák: a tojásból föltehetőleg tyúk, vagy kakas kel-e ki majd. Ha húscélú baromfitermelés folyik, azokat a tojásokat érdemes kikeltetni, melyekből föltehetőleg kakas kel ki.

– Mikor már a kipróbálás folyt Bábólnán, egy hagyományos módszerrel dolgozó munkatárs azt mondta nekem, „maga elveszi a kenyereket”. És megíúsította a kísérleteket – emlékszik vissza Jakab Béla. Egy mérnök aztán Ausztráliában akarta alkalmazni a műszert, ám ő is ugyanilyen fogadtatásban részesült – a szűk látókörű érdekek, úgy tűnik, a világ túlsó végén is érvényesülnek.

Azt a – ma már közismert – tény is Jakab Béla derítette ki, mi történik azokban a ragadozómadár-fészkekben, ahol tojáshéjakat ugyan találnak a szakemberek, fiókat azonban nem. – Összetörnek a tojások az anyamadar súlya alatt, annyira elvékonyodik a méshéj, káros vegyszerek miatt – mondja. A vegyszerek a táplálékkal jutnak az anyamadar szervezetébe; köztudott, minél magasabban helyezkedik el a táplálékláncban egy élőlény, annál több mérgeanyag halmozódik föl benne. És ez súlyos figyelmeztető jel: az embernek – mely ugyancsak a tápláléklánc tetején helyezkedik el – szintén vigyáznia kell.

S a görbületmérő készüléknek végül is mi lett a sorsa? – A szegedi múzeumban van – mondja az öreg tudós. – Mint a kutatásaimmal kapcsolatos összes dokumentum, pályám egész levelezése. Múzeumban van már minden.

F. CS.

Elmélet és gyakorlat az EU-ról

MNKATÁRSUNKTÓL

Európai uniós projektmenedzsment-képzést indít szeptembertől a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kara (GTK) – jelentette be tegnap *Hetesi Erzsébet* dékán. Az oktatók között lesznek a VÁTI Kht. és a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szakértői is. Feladatuk: gyakorlati tapasztalataikat átadni, hogy az egyéves képzésben részt vevő hallgatók EU-s pályázatokkal az eddigieknél sikeresebben találjanak forrásokat, és azt hatékonyabban használják föl. A három szervezet együttműködési megállapodást kötött, melyet a GTK dékánján kívül *Szűcs László*, a VÁTI Kht., *Szeri István*, a kamara elnöke írt alá. Így az iskolarendszerű képzésen kívül majd közös rendezvényeket, fórumokat szerveznek – például az Európai Unió támogatási rendszereiről.

Pataki Ferencről a Tiszatájban

MNKATÁRSUNKTÓL

Simai Mihály Boldog színek című versével, *Baka István* hagyatékból előkerült *Pataki Ferencről* két tételben című írásával, valamint *Olasz Attila* rajzával köszönti a Tiszatáj 65. születésnapja alkalmából a jeles szegedi festőművészt. *Nagy Gáspár*, *Báger Gusztáv*, *Kollár Árpád*, *Marno János* és *Weiner Sennyey Tibor* versei, *Bánki Éva*, *Jász Attila* és *Turi Tímea* prózája olvasható még a folyóirat júniusi számának szépirodalmi válogatásában. *Tandori Dezső* és *Kolozsi Orsolya* Becketttről írt. Nemes Nagy Ágnes tavaly közreadott regényéről, Az öt fenyőről *Tarján Tamás* publikál kritikát, *Báger Gusztáv* A tükrör éle című kötetét *Kabdebó Tamás* és *Bakonyi Veronika* is elemzi. A lapszámot az ünnepelt, Pataki Ferenc rajzai illusztrálják.

Ha a lakó és a gyártó is elégedett...

ÚJ PANORÁMA A VILÁGRA

Ki ne tudná, hogy az ablaknak nem pusztán az a funkciója, hogy átnézzünk rajta. A minőségi ablakok iránt óriási a kereslet, viszont csak kevesen kínálnak valódi minőséget. Szegedre, a József Attila sgt. 154.-be azért invitáltak bennünket az ott lakók, hogy megosszák velünk jó tapasztalataikat.

Az 5 szintes épületben a panelprogramnak köszönhetően cserélték az ablakokat. A közbeszerzési eljárás nyomán az L-Patent Kft. alvállalko-

A precízen, pontosan dolgozó munkások után csak apróbb takarításra volt szükség. A lakások és a lépcsőház festésében nem esett kár, és a fel-

újítás a házban lakó idősök számára sem jelentett megterhelést.

A Panorama Kft. 22 éve van jelen Szegeden, a Dél-Alföldön ez a cég gyártott először műanyag ablakokat. A vállalkozás jelenleg a kazincbarcikai Panorama Ablakgyártó és Forgalmazó Kft. szegedi üzeme. A cég 24 emberrel, a legkorszerűbb, számítógépezérlésű, automata gépekkel dolgozik. A már jelenleg is dél-alföldi piacvezető Pano-

rama a július 1-jén induló átszervezésnek köszönhetően a következő két évben megduplázza jelenlegi, évi 22 ezer m²-es ablakgyártását. Szegeden hajdan a Panorama készítette egyebek között a Deák Ferenc gimnázium, a legutóbbi időszakban pedig a Kisszínház, a II. kórház, az egyetemi kollégiumok és a megyei rendőr-főkapitányság új ablakait. Dolgoznak veszprémi, kecskeméti, sőt fővárosi lakóparkoknak. A cég a szegedi panelprogramban több mint 20 épület

ablakait cserélheti ki, öt- és tízszintesekét vegyesen.

A vállalkozás termelési vezetője is tud a piaci verseny során az utóbbi években gombamód megszaporodott, megkérdőjelezhető szakmai tudású konkurens cégek által róluk terjesztett negatív információkról. A Panorama Kft. egyre növekvő megrendelői köre és a pozitív visszajelzések megkérdőjelezhetetlenül igazolják a cég megbízhatóságát, termékeinek minőségét. A kft. üzletpolitikájába nem fér bele a tisztességtelen, másokat lejárató piaci magatartás. A Panorama az egyetlen ablakgyártó vállalkozás a régióban, mely németországi minősítéssel is rendelkezik – mondja Cserhalmi László. A szakember szerint szolgáltatásuk az ablakaikat beszerelő alvállalkozók megbízhatóságával együtt nevezhető komplettnek. Ha pedig a lakóközösség is olyan pozitívan áll a munkákhoz, mint a József Attila sgt. 154.-ben, akkor a végeredmény nem lehet kétséges – fűzi hozzá.

Ha valaki mégis kételkedne a Panorama termékeinek minőségében, megtekintheti a gyártási folyamatot Szegeden, a Budapesti út 8. szám alatt. Mert az ablakoknak valóban akár évtizedeken át helyt kell állniuk nemcsak a világ megmutatása, hanem a hő- és hangszigetelés terén is, erre pedig csakis a valódi minőség, a sokéves gyártási tapasztalat és a nemzetközi elismertség nyújthat garanciát. (x)

zójaként a Panorama Ablakgyártó és Forgalmazó Kft. Szegedi Üzeme nyerte el a munkavégzés jogát. A lakók képviselőiben Iványi Ákos arról számol be, hogy elérte fenntartásaik voltak a nyílászárók cseréjével járó kellemetlenségekkel kapcsolatban, de a végeredmény eloszlatta féltelmeiket. A Panorama Kft. által gyártott ablakok kiváló minőségűek, a beszerelés pedig gyorsan és rombolásmentesen zajlott. A lakóknak mindössze másfél napot kellett otthon tartózkodniuk.

A tiniambulancián elbeszélgetnek a fiatalokkal

Barátnővel nőgyógyászhoz

Rémisztő pillanat egy lány életében, amikor először megy nőgyógyászati rendelésre. Szegeden létezik olyan szolgáltatás, amelyet kifejezetten tinédzserek számára hoztak létre.

Az anyukák a legritkább kísérők a tininőgyógyászaton. Sokan a barátjukkal, de leginkább a barátnőjükkel mennek először nőorvoshoz. A kamaszok teljesen más problémákkal fordulnak a nőgyógyászhoz, mint a felnőttek. Körültekintően kell megválasztani a fogamzásgátlás módját, hiszen minden tablettának van mellékhatása. Ha csak ritkán élnek nemi életet, más megoldást javasolnak számukra.

Vincze Emőke szülész-nőgyógyász szerint a tinédzserek egyre korábban kezdenek nemi életet élni, ugyanakkor nagyon felkészületlenek rá. Sok fiatal lánynak gátlást okoz az, hogy a legtöbb nőgyógyász férfi. A szegedi tiniambulancián választhatnak, ki vizsgálja meg őket.

De nemcsak emiatt fontos, hogy külön rendelésen fogadják ezt a korosztályt, hiszen nekik más az időbeosztásuk is. Azért, hogy az iskolával ne ütközzön az időpont, kedden és csütörtökön délután négytől hat óráig várják a pácienseket.

– A rendelés híre leginkább olyan iskolákon keresztül terjed, ahol a tanárok komolyabban veszik a felvilágosítást. De gyakran előfordul az is, hogy egy elégedett barátnő ajánl bennünket. Ezt a rendeltést kifejezetten a tizenégy-tizenhét éves korosztály számára hozták létre, akik már élnek nemi életet vagy még nem, de szeretnének rá felkészülni. Sajnos az utóbbiak vannak kevesebben – mondja *Vincze Emőke*. – Fontos, hogy beszélgessünk a lányokkal, hogy megnyugtassuk őket, elmondjuk, mi történik. Erre egy felnőtt rendelésen nem jut annyi idő, itt viszont elégedhetetlen.

– Minden időszaknak megvan a maga jellegzetes problémái. Tavasszal sokkal többen jönnek azért, hogy fogamzásgátlót írassanak fel vagy ilyenkor fordul elő nagyobb számban az is, hogy esemény utáni tablettát kérnek. Ilyenkor derül ki az is, milyen fontos a felvilágosítás. A nyári strand-szezonban a leggyakoribb problémát viszont a fertőzések okozzák.

PATARICZA KATA